

особливості. На основі них можна сформулювати основні риси адміністративної відповідальності військовослужбовців в особливий: має публічно-правовий характер, що дістає вияв у тому, що проступок є порушенням правового порядку, військової дисципліни, охорона чого - мета і функція держави; це особливий вид адміністративної відповідальності, що настає за адміністративні проступки в сфері військової дисципліни; є специфічною формою правового реагування з боку публічної адміністрації на певну категорію протиправних проявів і є наслідком винного суспільно шкідливого (антигромадського) діяння; реалізовується у судовому порядку, що передбачено в КУпАП; є одним із видів адміністративного примусу у вигляді застосування встановлених законодавством адміністративних стягнень; реалізується в умовах дії в державі особливого періоду – періоду мобілізації, військової агресії проти держави, тобто час вчинення правопорушення набуває ролі основної ознаки об'єктивної сторони юридичного складу правопорушення; зобов'язує правопорушника дати відповідь перед повноважним органом публічної адміністрації щодо своїх неправомірних дій і понести за це стягнення з негативними для правопорушника наслідками (морального, матеріального або фізичного характеру); нормативною підставою адміністративної відповідальності є КУпАП, зокрема ст. 15 та глава 13-Б; правами щодо притягнення суб'єкта до відповідальності наділений суд, відповідно до глави 17 КУпАП; суб'єктами виступають військовослужбовці; реалізується у відповідних процесуальних формах. Встановлено особливий порядок притягнення до відповідальності, який створює умови для оперативності і економічності застосування стягнень, дає необхідні гарантії здійснення права на захист; засобом реалізації адміністративної відповідальності є адміністративні стягнення, передбачені ст. 24 КУпАП. До військовослужбовців не може бути застосовано громадські роботи, виправні роботи і адміністративний арешт; метою адміністративного стягнення, в першу чергу, є покарання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, виховання її в дусі додержання законів України, поваги до правил несення військової служби, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами.

Таким чином, адміністративна відповідальність військовослужбовців в особливий період, як і адміністративна відповідальність загалом, ґрунтується на ряді принципів, основними з яких є законність, відповідальність лише за вчинення протиправного діяння, відповідальність лише за наявності вини, невідворотності відповідальності, індивідуалізації відповідальності. Проте, ці засади набувають специфічного змісту, спричиненого дією норм, які регулюють це питання, під час особливого періоду. Так, вважаємо особливо важливим дотримання цих принципів задля підвищення дисципліни у військових формувань та поваги до закону, що є надважливим у несприятливі часи для суспільства і держави. Військовослужбовці як опора країни повинні бути взірцем для громадян, а в разі порушення вимог правових норм нести за це справедливу відповідальність, передбачену законом.

Ад'юнкт кафедри кримінального права НАВС

Волковська Анна Сергіївна

ПОГРОЗА НАСИЛЬСТВОМ ЯК ОЗНАКА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ СКЛАДУ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО Ч. 1 СТ. 345-1 КК УКРАЇНИ

Відповідальність за погрозу насильством щодо журналіста, його близьких родичів чи членів сім'ї у зв'язку із здійсненням цим журналістом законної професійної діяльності передбачено ст. 345-1 КК України. Однак закон прямо не встановлює характеру насильства, яким може погрожувати винний, проте більшість науковців зазначає, що за змістом така погроза полягає у інформації про заподіяння шкоди або тілесній недоторканності або здоров'ю потерпілого. В.А. Клименко пропонує, що під погрозою насильством слід розуміти погрозу заподіяння потерпілому побоїв чи тілесних ушкоджень. При цьому винний може погрожувати нанесенням побоїв, мордуванням, заподіянням різного ступеню тяжкості тілесних ушкоджень, однак ступінь небезпечності насильства для здоров'я потерпілого на кваліфікацію не впливає [1, с. 216].

Аналогічне зазначено і в постанові Пленуму Верховного Суду України від 26.06.92 р. № 8 «Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів», зокрема в абзаці другому пункту 10 визначено, що під погрозою насильством слід розуміти погрозу заподіяння потерпілому побоїв чи тілесних ушкоджень [4]. На підставі аналізу ч. 2 та ч. 3 ст. 345-1 КК України, законодавець погрозу насильством виражає у заподіянні побоїв, легких, середньої тяжкості або тяжких тілесних ушкоджень. Отже, погроза вчинення інших насильницьких дій щодо потерпілого, відповідно до зазначеної постанови Пленуму Верховного Суду України та із аналізу досліджуваного злочину, не є погрозою насильства у розумінні ч. 1 ст. 345-1 КК України. Очевидно, такий висновок обумовлений тим, що погроза вчинення щодо потерпілого таких насильницьких дій, які є менш значними, ніж побої, не може вплинути на професійну діяльність журналіста. Враховуючи те, що у нас не діє прецедент не право і постанови Пленуму Верховного Суду України, не мають загальнообов'язкового характеру, тому деякі автори відносять до погрози насильством, крім зазначеного, ще й погрозу застосувати «інші насильницькі дії» [3]. При цьому не зрозуміло, чи йдеться тільки про такі насильницькі дії, які характерні для злочину, передбаченого ст. 126 КК України та подібних йому спеціальних складів, чи про насильницькі посягання взагалі, включаючи злочини проти волі, статевої свободи та недоторканності.

На нашу думку, немає законодавчих підстав для тлумачення поняття погрози насильством у ч. 1 ст. 345-1 КК України тільки як погрози завдати шкоду здоров'ю. Ми вважаємо, що поняття погроза та насильство не можуть бути розчленовані та протиставлені між собою. На наше переконання така позиція законодавця є не зовсім коректною по відношенню до загальнотеоретичних основ, напрацьованих протягом багатьох років. Адже, як відомо, важко заперечити той факт, що погроза є одним із видів психічного насильства, яке, в свою чергу, перебуває у нерозривному зв'язку із загальною категорією насильства. Слушно зазначає В.О. Навроцький, що в теорії кримінального права не досягнуто однозначності в тлумаченні поняття «насильство» [2, с. 10].

На нашу думку, найбільш прийнятним визначенням насильства є розуміння його як умисного протиправного фізичного чи психічного впливу однієї особи на іншу, проти її волі або поза його волею, що спричиняє цій особі фізичну, або моральну, чи майнову шкоду або містить у собі загрозу заподіяння зазначеної шкоди зі злочинною метою.

У пункті 10 постанови Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 р. № 10 «Про судову практику у справах про злочини проти власності» зазначено, що застосування до потерпілого без його згоди наркотичних засобів, психотропних, сильнодіючих, отруйних речовин (газів) з метою заволодіння майном належить розглядати як насильство [5].

Отже, під погрозою насильством, як ознакою об'єктивної сторони складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 345-1 КК України слід розуміти не лише доведений до потерпілого намір заподіяти йому побоїв чи тілесних ушкоджень, але й намір заподіяти інших насильницьких дій (погроза викрадення, погроза позбавлення волі, погроза введення до організму потерпілого без його згоди або поза його волею наркотичних засобів, психотропних, сильнодіючих речовин тощо, погроза згвалтування чи вчинити насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним шляхом та інше).

Таким чином, пропонується ч. 2 ст. 345-1 КК України після слів: «умисне заподіяння журналісту, його близьким родичам чи членам сім'ї побоїв, легких або середньої тяжкості тілесних ушкоджень», доповнити словами «інших насильницьких дій».

Список використаних джерел:

1. Александров Ю.В., Антипов В.І., Володько М.В., Дудоров О.О. Кримінальне право України: Загальна та Особлива частини : у 2-х т. 2009, 744 с.
2. Навроцький В. О. Поняття насильства та його врахування при кримінально-правовій кваліфікації. *Роль органів внутрішніх справ у сфері запобігання та протидії насильству в суспільстві*. Матеріали між нар. наук.-практ. конф. (Львів, 17–18 квіт. 2000). Львів, 2000. С. 10—15.

3. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. Київ, 2010. 1287 с.

4. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.06.1992 № 8. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92>

5. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.2009 № 10. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09>

Здобувач кафедри теорії держави та права НАВС

Волошина Яна Леонідівна

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ КОНСУЛЬТАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

З глобалізацією всіх сфер життя й трансформацією соціальної, економічної та політичної систем актуальними стають професійні сфери діяльності, пов'язані із реалізацією права, захистом свобод та інтересів громадян, зокрема - це професія юриста. Одним з видів юридичної діяльності, що останніми роками популяризувався, є юридична консультативна діяльність.

На даний час існує низка проблемних питань у сфері юридичної консультативної діяльності, які потребують невідкладного вирішення, зокрема: відсутність повноцінної та досконалої нормативно-правової бази; політична й економічна нестабільність у державі; розмитість окреслених меж повноважень представників юридичних служб, нечіткість послідовності виконання ними визначених функцій і порядку здійснення своєї професійної діяльності; низький рівень правової культури населення та занижений авторитет права й закону; некваліфіковані кадри юридичної служби та низький рівень їх підготовки; відсутність розробленого деонтологічного кодексу (правил поведінки) юрисконсульта тощо.

Основною проблемою серед усіх перелічених є те, що юридична консультативна діяльність, на відміну від адвокатської, нотаріальної чи суддівської, залишається законодавчо неврегульованою. В Україні відсутній спеціальний законодавчий акт, який би визначав засади здійснення юридичної консультативної діяльності, регулював всі практичні аспекти професійної діяльності юрисконсульта, визначав кваліфікаційні вимоги до фахівця, право на доступ до професії та позбавлення такого права, передбачав би основні засади відповідальності тощо.

В умовах сьогодення юридична консультативна діяльність на національному рівні врегульована лише підзаконним актом – Загальним положенням про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2008 року № 1040. Але дія цього акту поширюється лише на сферу діяльності державних структур і підприємств. Вказаний нормативний документ описує завдання юридичної служби (юрисконсульта), її функції та права, а також визначає основні освітньо-кваліфікаційні вимоги до юрисконсульта (наявність у особи вищої юридичної освіти бакалавра або молодшого бакалавра та вільне володіння державною мовою) [1]. Професійна діяльність юрисконсульта в недержавному секторі залишається неврегульованою.

Для вирішення такої проблеми слід удосконалити систему законодавства. Беручи до уваги, що в умовах сучасності юридична консультативна діяльність є самостійним видом юридичної діяльності, законодавцю необхідно задуматись над розробкою спеціального нормативно-правового акту про юрисконсульта та його професійну діяльність, який регулюватиме основні теоретичні й практичні аспекти юридичної консультативної діяльності, а саме: освітньо-кваліфікаційні вимоги до посади юрисконсульта, зміст його роботи; завдання, функції та посадові обов'язки юрисконсульта підприємства, установи чи організації (державної та недержавної форм власності); форми юридичної консультативної діяльності та сфери її застосування; підстави і порядок притягнення юрисконсульта до